

Investigating Factors Affecting Turn of One of the Couples to Extramarital Affairs (Infidelity): A Systematic Review¹

Soodeh Tavakoli

PhD. Student in Family Psychology, Imam Khomeini Educational-Research Institute,
Qom, Iran. soodehtavakkoli@gmail.com

Ali Fathi-Ashtiani

Professor, Behavioral Sciences Research Center, Baqiyatallah University of Medical
Sciences, Tehran, Iran (**Corresponding Author**). afa1337@gmail.com

Abstract

The present study aims to explain the causes of infidelity and extramarital affairs. The research method is a systematic review and the statistical population includes all articles related to extramarital affairs or infidelity published between 2009 and 2019. The keywords used for search Persian articles are infidelity and extramarital affairs and the keywords used for search English articles are extramarital and disloyalty. In total, 28 articles completely related to the topic of extramarital affairs or infidelity are obtained. Findings show that the underlying factors of marital infidelity include individual factors (demographic, psychological, and biological factors), interpersonal or intrapersonal factors (biological, psychological, and selection factors), and extramarital factors (economic, social, and cultural factors). The most important underlying factors in tendency towards extramarital affairs are diversityism, dissatisfaction with emotional and sexual relationships, and freedom in physical and virtual environments from among individual, interpersonal and extra-personal factors, respectively. Finally, lack of external control in society is one of the most important factors underlying the tendency to extramarital affairs. In this regard, the deterring factor is religious beliefs. Childhood upbringing styles can lead to infidelity in adulthood. Paying attention to education and training at all ages of childhood and adolescence is effective in reducing the incidence of infidelity.

Keywords: Infidelity, Extramarital Relationships, Couples' Relationships, Sexual Relationships.

بررسی عوامل مؤثر در روی آوردن یکی از زوجین به روابط فرازنشویی (خیانت): مرور سیستماتیک^۱

سوده توکلی

دانشجوی دکتری روانشناسی عمومی، مؤسسه آموزشی - پژوهشی امام خمینی، قم، ایران.
soodehtavakkoli@gmail.com

علی فتحی آشتیانی

استاد، مرکز تحقیقات علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله، تهران، ایران (نویسنده مسئول).
afa1337@gmail.com

چکیده

هدف این پژوهش تبیین عوامل بروز خیانت و روابط فرازنشویی بود. نوع مطالعه مرور سیستماتیک بوده و جامعه‌ی آماری، همه مقالات منتشر شده مرتبط با موضوع روابط فرازنشویی یا خیانت، در بین سال‌های 1388-1398 بود. برای جستجوی مقالات فارسی کلیدواژه خیانت و روابط فرازنشویی و برای جستجوی مقالات انگلیسی از کلیدواژه *Extramarital, Disloyalty* استفاده شد. در مجموع، 28 عنوان مقاله که به طور کامل مرتبط با موضوع روابط فرازنشویی یا خیانت بدست آمد. یافته‌ها نشان داد، عوامل زمینه‌ساز خیانت زنشویی مشتمل بر عوامل فردی (عوامل جمعیت‌شناختی، روان‌شناختی و زیستی)، عوامل بین‌فردی یا درون‌فردی (عوامل زیستی، روان‌شناختی و انتخاب)، عوامل بیرون رابطه (اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی) است. در عوامل فردی، تنوع‌طلبی؛ در عوامل بین فردی، عدم رضایت در رابطه عاطفی و جنسی؛ در عوامل بیرون فردی، آزادی در محیط‌های فیزیکی و مجازی؛ و در نهایت عدم کنترل بیرونی در جامعه، مهم‌ترین عوامل زمینه‌ساز گرایش به روابط فرازنشویی است و عامل بازدارنده، باورهای مذهبی می‌باشد. سبک‌های تربیتی از کودکی می‌تواند زمینه‌ساز بروز خیانت در بزرگسالی باشد. توجه به تربیت و آموزش در تمامی سنین کودکی و نوجوانی در کاهش بروز خیانت مؤثر است.

کلیدواژه‌ها: خیانت، روابط فرازنشویی، روابط زوجین، روابط جنسی.

1. مقدمه

پیمان ازدواج، مقوله‌ی خاص انسانی است و از آنجا که انسان موجود ثابتی نیست، اصولاً مقوله‌های انسانی، در قالب تعریف ثابت نمی‌گنجد. زندگی خانوادگی با خطراتی گره خورده است که استمرار حیات خانوادگی و سلامت خانواده را مختل می‌کند. یکی از این خطرهای بی‌وفایی در زناشویی است که مشکلات زیادی را در پی دارد (بنیری و ککدمیرا¹، ۲۰۰۶، ص 349). پس از ازدواج، بیشتر افراد از خود و همسرشان انتظار دارند که در طول ازدواجشان از نظر جنسی و عاطفی وفادار بمانند. روابط فرازناشویی از دید درمان‌گران بیشتر بر مفهوم بی‌وفایی یا خیانت تاکید دارد (کاوه، ۱۳۸۳، ص 116). از منظر سنتی، روابط فرازناشویی به معنای برقراری رابطه جنسی با فردی غیر از همسر می‌باشد (مؤمنی و نادری، 2013، ص 1466). نایت (2010)، به نقل از: لابری کوی و ویسمن²، ۲۰۱۷، ص 954). حیثه گسترده‌تری را قائل می‌شود و آن را داشتن رابطه جنسی یا عاطفی یا اینترنتی و یا ترکیبی از آنها می‌داند. به عبارت دیگر، بر مبنای تعریف گروهی، منحصراً رابطه جنسی با فردی غیر از همسر را رابطه فرازناشویی می‌نامند. اما لازم نیست تنها رابطه جنسی انجام گیرد تا بتوانیم رابطه‌ای را در این مقوله قرار دهیم، بلکه هر ارتباطی با فرد غیر هم جنس، که از همسر پنهان شود، یک رابطه فرازناشویی محسوب می‌شود (وایدمن و آلگیر³، ۲۰۱۱، ص 19). خیانت زناشویی به هرگونه رابطه جنسی یا عاطفی فراتر از چارچوب رابطه متعهدانه بین دو همسر اطلاق می‌گردد (بنیری و ککدمیرا، ۲۰۰۶، ص 350).

تعریف خیانت یکی از موضوعات مورد بحث در ادبیات علمی است و علی‌رغم تعاریفی که توسط پژوهشگران ارائه شده، هنوز عناصری از آن مبهم است (هرتلین و ویکس⁴، ۲۰۰۷، ص 110). در گذشته، خیانت به عنوان نقض

---

1. Yenieri & Kkdemir

2. Labrecque, L.T. & Whisman, M.A.

3. Wiederman & Allgeier

4. Hertlein & Weeks

قرارداد جنسی انحصاری بین دو فرد نامزد، ازدواج کرده و یا حتی درگیر یک رابطه متعهدانه در نظر گرفته می‌شود. اما اخیراً تعریف آن به گستره‌ای از رفتارها شامل داشتن رابطه جنسی با فردی غیر از شریک خود، دیدن فیلم‌های پورن، درجاتی از صمیمیت فیزیکی مثل بوسیدن یا گرفتن دست و حتی صمیمیت عاطفی با هر فردی غیر از همسر خود اطلاق می‌شود. این بدین خاطر است که گرچه رابطه جنسی خیانت محسوب می‌شود، اما اتکای صرف به آن باعث نادیده گرفتن سایر رفتارهایی نظیر بوسیدن، نوازش کردن یا برقراری رابطه عاطفی با هر کس جز همسر خود خواهد شد (هرتلین، وچلر و پیرسی¹، ۲۰۰۵، ص ۱۱). افراد درگیر یک رابطه رمانتیک، اغلب اوقات انتظار دارند نیازهای خاصشان به طور انحصاری توسط طرف مقابلشان برآورده شود. خیانت چه به صورت خیانت عاطفی و چه در قالب خیانت جنسی، این چنین انتظارات انحصارطلبانه را نقض می‌کند (ویسمن و همکاران²، ۲۰۰۷، ص ۳۲۳). پژوهش‌های اخیر رابطه نامشروع را یک عمل جنسی یا عاطفی خارج از روابط متعهدانه اولیه می‌دانند که شامل نقض اعتماد و یا زیر پا گذاشتن هنجارهای به توافق رسیده (چه به طور آشکار یا پنهان) مربوط به تعهد عاطفی و جنسی، توسط یکی یا هر دو نفر در رابطه می‌شود (لابری کوی و ویسمن، ۲۰۱۷، ص ۹۵۵). خیانت مساله‌ای است که در هر شکل و حالتی باعث ایجاد رنج‌های عاطفی در همسر خیانت دیده خواهد شد (جیکینس³، ۲۰۱۵، ص ۳۵۶).

در اسلام نیز انواع رابطه نامشروع مطرح است. پیامبر گرامی اسلام (ص) فرمودند: «لِكُلِّ غَضُوٍّ مِنْ ابْنِ آدَمَ حَظٌّ مِنَ الزَّوْءِ الْعَيْنُ زِنَاهُ النَّظْرُ وَاللِّسَانُ زِنَاهُ الْكَلَامُ وَالْأُذُنَانِ زِنَاهُ السَّمْعُ وَالْيَدَانِ زِنَاهُمَا الْبَطْشُ وَالرِّجْلَانِ زِنَاهُمَا الْمَشْيُ» (شعیری، بی‌تا، ص ۱۴۵). در هر عضوی از فرزند آدم، بهره‌ای از زناست. زنا، چشم، نظر کردن است (خیانت دیداری)؛ زنا، زبان، صحبت (با شهوت) با نامحرم است

---

1. Hertlein; Wetchler & Piercy
2. Whisman; Gordon & Chatav
3. Jenkins

(خیانت گفتاری)؛ زناى گوش، شنیدن سخن نامحرم (با شهوت) است (خیانت شنیداری)؛ زناى دست، گرفتن بدن نامحرم است (خیانت لمسی)؛ و زناى پا، رفتن به سوى مکان‌های آلوده است (خیانت جنسی).

تحقیقات در این زمینه نشان می‌دهد حدود یک سوم از مردان و یک چهارم از زنان احتمال دارد که حداقل یک بار در طول زندگی مشترک درگیر روابط فرزندناشویی شوند (مارک و همکاران¹، ۲۰۱۱، ص ۹۷۸). تساپیلاس، فیشر و آرون² (۲۰۱۰) در پژوهش خود گزارش کردند که حدود ۸۵ تا ۹۰ درصد از مشارکت‌کنندگان در پژوهش موافق تک همسری و انحصار روابط جنسی و عاطفی با همسر بودند، ۷۰ درصد از آنها همواره نگران خیانت شریک زندگی (همسر) خود بوده و بیش از ۲۰ درصد از آنها تجربه خیانت را حداقل برای یکبار داشتند. این نشان می‌دهد که خیانت زناشویی مسئله‌ای چندوجهی است که علل و عوامل مختلفی در ابعاد درون فردی، بین فردی و محیطی در گرایش افراد به آن تأثیر دارد (زارع، ۲۰۱۱، ص ۲۱۵). از طرف دیگر، برخی از پژوهشگران با در نظر گرفتن خیانت به عنوان یک مسئله‌ی درونی، بر ویژگی‌های درون فردی نظیر تنوع‌طلبی جنسی و عاطفی، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه به ویژه در بعد عاطفی و جنسی، ضعف در ایمان و اعتقادات مذهبی بازدارنده، برون‌گرایی و فقدان تعهد به عنوان علل اصلی خیانت تأکید می‌کنند (زنگل، ادلون و ساگارین³، ۲۰۱۳، ص ۷۸؛ بروثر و آبل، ۲۰۱۵، ص ۱۸۹؛ حمیدی و همکاران، ۱۳۹۳، ص ۷). همچنین سایر پژوهشگران، اختلال در روابط بین فردی نظیر نارضایتی عاطفی، جنسی، سبک دلبستگی ناایمن، افزایش تعاملات منفی نسبت به تعاملات مثبت را به عنوان علل خیانت گزارش می‌کنند و معتقدند که خیانت، حاصل نقص در رابطه زوجی است و در رابطه ملال‌آور و آشفته

---

1. Mark; Janssen & Milhausen

2. Tsapelas; Fisher & Aron

3. Zengel; Edlund & Sagrin

اتفاق می‌افتد (جنکینس، ۲۰۱۵، ص 355؛ استاپلس¹، ۲۰۱۲ ص 66).

اسلام مهمترین عامل شروع خیانت را چند چیز می‌داند، از جمله نگاه به نامحرم، شوخی با نامحرم، و خلوت با نامحرم و در نهایت لمس و پرداختن به هوا و هوس می‌باشد که بسیاری از همه مراحل نهی شده است. نگاه به نامحرم در دین اسلام بسیار مورد نکوهش قرار گرفته است، چراکه دل‌ها را منحرف می‌کند و زمینه گناهان بزرگتر را فراهم می‌سازد. از میان احادیثی که درباره نگاه به نامحرم بیان شده‌اند، حضرت علی(ع) به نقل از انجیل می‌فرماید: «در تورات نوشته شده زنا نکن، ولی من می‌گویم اگر حتی با نظر شهوت‌آلود به کسی نگاه کردی، همان وقت در دلت با او زنا کرده‌ای» و نیز می‌فرماید: «نابینا بودن بهتر از نگاه‌های نامشروع است و پس فاصله بین نگاه و نگاه اندک است» (نوری، 1320ق، ج 14، ص 269). پیامبر گرامی اسلام(ص) آثار این عمل را اینگونه توصیف می‌کنند: «نگاه به نامحرم، تیری از تیرهای شیطان است، هر کس آن را از خوف خدا ترک کند، خداوند حلاوت ایمان را به او می‌چشانند».

فریکر² (2013)، آمادگی برای خیانت زناشویی را سطحی از صمیمیت عاطفی، فیزیکی و شناختی می‌داند که یک شخص با فردی خارج از روابط اولیه زناشویی، برقرار می‌کند. عوامل متعددی را در ایجاد آمادگی برای خیانت زناشویی مطرح کرده‌اند. افراد به دلیل جلب توجه، قدرت‌طلبی، اثبات مردانگی و زنانگی و اثبات جذابیت (فیشر و همکاران، 2009، ص 870)، تجربه مجدد صمیمیت فردی و جنسی به دلیل نشنیدن سرزنش (گلسر و گلسر، ۱۳۹۰، ص 125)؛ کنجکاوی، تنوع‌طلبی، انگیزه تجربه کردن، مبارزه با ناکارآمدی و کسب اعتماد به نفس، سرگرمی، گریز از واقعیت، مشکلات در رابطه با صمیمیت، انتقام و کنجکاوی جنسی، وارد روابط فرازناشویی می‌شوند (اتوود و سیفر³، ۱۹۹۷، ص 65). گلر و رایت¹ (1997، ص 787)، چهار عامل جنسی،

---

1. Staples

2. Fricker

3. Atwood & Seifer

هیجانی، انگیزه پیشرفت و عاشق شدن؛ براون² (۲۰۰۱)، اجتناب از تعارض، آشیانه خالی و اعتیاد به عادات نابهنجار جنسی و فکر کردن زیاد به شخص دیگر با رویپردازی را به عنوان علل خیانت نام می‌برند. همچنین گلس و رایت (1997)، معتقدند، تعارضات زندگی فرد، آشیانه خالی و استحقاقی که زن یا مرد خود را شامل آن می‌دانند نیز جزء عوامل روابط نامشروع است. پژوهش حاضر بر آن است با مطالعه مروری پژوهش‌های متعددی که در زمینه‌ی خیانت و روابط فرازنشویی انجام شده است و در نتیجه با بررسی عوامل زمینه‌ساز روی آوردن زن یا مرد به روابط فرازنشویی، با دستیابی به دیدگاه جامعی در این زمینه، راهکارهایی جهت جلوگیری از بروز این عامل برهم‌زننده‌ی کانون زندگی خانوادگی ارائه دهد.

2. روش‌شناسی پژوهش

در این مطالعه مروری به منظور پاسخ به سوال پژوهش مبنی بر عوامل مؤثر در *روزی* *از زوجین یا هر دو به روابط فرازنشویی*، پژوهش‌های مرتبط با خیانت و روابط فرازنشویی با ترکیبی از کلیدواژه‌های فارسی: خیانت، فرازنشویی و معادل انگلیسی آن: Disloyalty، Extramarital، در بازه زمانی 10 ساله (1388-1398) بررسی شدند. معیارهای ورود پژوهش‌ها به این مطالعه شامل مطالعات کمی و کیفی بود که به طور مستقیم به مورد خیانت زناشویی یا روابط فرازنشویی پرداخته بودند. 117 مقاله با معیارهای مذکور استخراج شد که در مجموع به دو بخش عوامل خیانت و فرازنشویی و درمان‌های خیانت و روابط فرازنشویی تقسیم شدند. به علت تعداد زیاد مقالات، در این پژوهش فقط به بخش عوامل خیانت یا روابط فرازنشویی (41 مقاله) پرداخته شد.

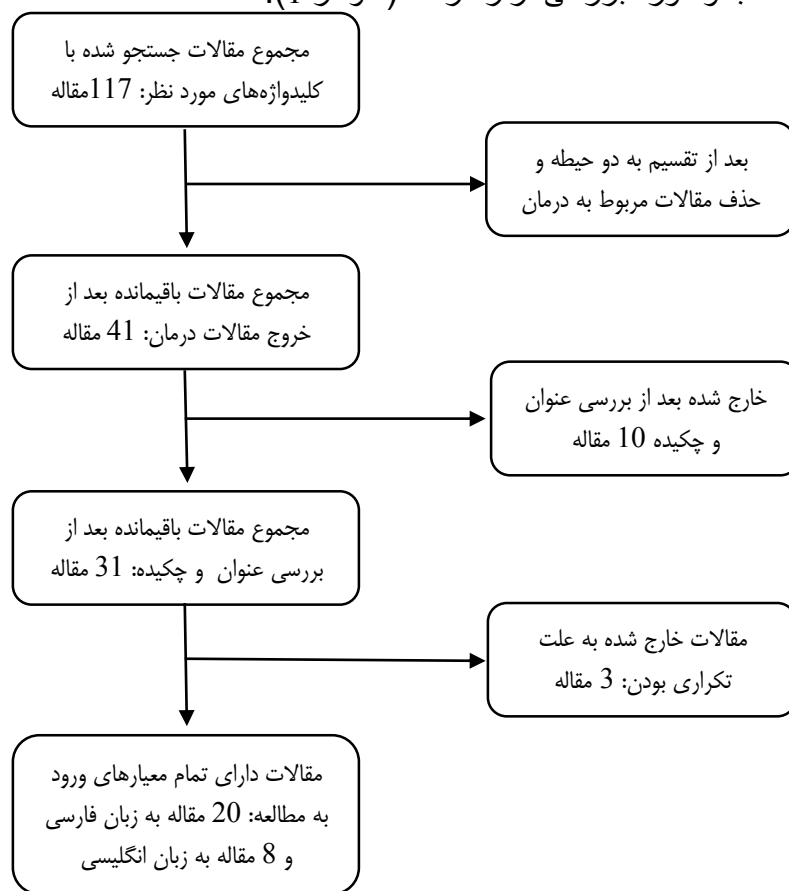
---

1. Glass & Wright

2. Brown

مقالاتی که از جامعه مورد مطالعه این پژوهش حذف شدند شامل مقالاتی بودند که به طور مستقیم به بررسی عوامل خیانت و فرازناشویی نمی‌پرداختند یا نتایج تکراری گزارش کرده بودند.

از مجموع 41 مقاله، بعد از بررسی دقیق از نظر ارائه‌ی نتایج تکراری، 28 مقاله انتخاب و مورد بررسی قرار گرفتند (نمودار 1).

نمودار 1. روش انتخاب مقالات

مطالعات متعددی به شکل توصیفی-تحلیلی از نوع همبستگی، علی مقایسه‌ای و کیفی درباره خیانت و روابط فرازناشویی و عوامل زمینه‌ساز موثری که باعث می‌شود تا فرد به این کار اقدام کند، در مقالات مختلفی از سال 1388 تا 1398 انجام شده است. در جدول 1 اطلاعات دقیقی در مورد 28 مطالعه توصیفی-

تحلیلی مورد بررسی در این پژوهش ارائه شده است.

3. یافته‌ها

جدول 1، نشان می‌دهد که از میان روش‌های پژوهش در مطالعات مورد بررسی، 4 مطالعه با روش کیفی، 3 مطالعه به روش علی-مقایسه‌ای، 20 مطالعه به روش توصیفی-همبستگی و مطالعات ساختاری و یک مطالعه به روش کتابخانه‌ای بوده است. این مقالات در شهرهای مختلف ایران مثل، گلستان، شاهین دژ، اصفهان، کرمان، خوزستان، ارومیه، تهران، کرمانشاه، لردگان، شیراز، کرج، تبریز و دزفول و دو مطالعه در شهرهای خارج از ایران انجام شده است.

N	نویسندگان	عنوان مقاله	روش پژوهش	عوامل زمینه‌ساز بروز خیانت	راهکارها
1	جوادی و زینالی (1397)	آمادگی برای خیانت زناشویی: نقش شیوه‌های تربیتی والدین و سبک‌های دلبستگی	روش: همبستگی و معادلات ساختاری نمونه: 268 دانشجوی متاهل بین 20-46 ارومیه؛ ابزار: سبک‌های تربیتی والدین، سبک‌های دلبستگی و استعداد خیانت	سبک والدینی ناکارآمد (استبدادی، سهل‌گیر و بی‌اعتنا) سیستم دلبستگی نایمن را ایجاد کرده و آمادگی برای خیانت را پیش‌بینی می‌کند.	شیوه‌های تربیتی اقتداری والدین مهمترین نقش را در دلبستگی ایمن فرزندان دارد و نوع دلبستگی فرزندان به عنوان جزء مهمی از شخصیت، آینده تعاملات زناشویی آنان را تحت تاثیر قرار می‌دهد.
2	خیاط، عطاری، کرابی (1397)	پیش‌بینی گرایش به خیانت براساس ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های دلبستگی در افراد متاهل	روش: همبستگی و معادلات ساختاری نمونه: 250 زن و مرد متاهل خوزستانی ابزار: شیوه‌های رفتاری فارمن و هنر و پنج عاملی نئو (کاستا و مک کری)	بین روان‌رنجور خوبی (رابطه مثبت) و با برون‌گرایی، پذیرش، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی (رابطه منفی) به جز گشودگی، بقیه موارد پیش‌بینی‌کننده خیانت است. ویژگی وجدانی بودن، سبک دلبستگی اضطرابی، ویژگی روان‌رنجوری و سبک دلبستگی ایمن به ترتیب پیش‌بین خوبی برای خیانت هستند.	ایمن فرزندان دارد و نوع دلبستگی فرزندان به عنوان جزء مهمی از شخصیت، آینده تعاملات زناشویی آنان را تحت تاثیر قرار می‌دهد.
3	خیاط، عطاری، کرابی (1397)	رابطه بین سبک‌های دلبستگی و طرح‌واره‌های ناسازگار با گرایش	روش: همبستگی و معادلات ساختاری نمونه: 250 زن و مرد متاهل خوزستان ابزار: پرسشنامه شیوه	تعهد مذهبی در رابطه بین سبک دلبستگی اجتنابی با گرایش به خیانت اثر تعدیل‌گر دارد. ولی این عامل تعدیل‌گر سایر روابط بین سبک دلبستگی	ایمن فرزندان دارد و نوع دلبستگی فرزندان به عنوان جزء مهمی از شخصیت، آینده تعاملات زناشویی آنان را تحت تاثیر قرار می‌دهد.

N	نویسندگان	عنوان مقاله	روش پژوهش	عوامل زمینه‌ساز بروز خیانت	راهکارها
		به خیانت: نقش تعدیل‌گر تعهد مذهبی	رفتاری، طرح‌واره ناسازگار، تعهد مذهبی، مسائل رابطه‌ای	و حوزه‌های طرح‌واره‌های ناسازگار با گرایش به خیانت نبود.	
4	بشرپور، میری (1397)	نقش واسطه‌ای بی‌اشتیاقی اخلاقی در رابطه بین صفات تاریک شخصیت و استعداد خیانت زناشویی	روش: همبستگی و رگرسیون نمونه: 204 نفر از منطقه 8 تهران ابزار: استعداد خیانت زناشویی پولات (2006)، صفات تاریک شخصیت جانسون و ویستر (2010)، بی‌اشتیاقی اخلاقی بندورا (1995)	هر یک از صفات تاریک شخصیت همبستگی معنادار با متغیرهای بی‌اشتیاقی اخلاقی و استعداد خیانت زناشویی دارند. صفات خودشیفتگی و ماکیاول‌گرایی علاوه بر اثر مستقیم، به واسطه بی‌اشتیاقی اخلاقی بر استعداد خیانت زناشویی تأثیر غیرمستقیم دارد. در نهایت، بی‌اشتیاقی اخلاقی در رابطه بین صفات خودشیفتگی و ماکیاول‌گرایی با استعداد خیانت زناشویی نقش واسطه را ایفا می‌کند.	با درمان افسردگی، تکانشگری، خودشیفتگی، باورها و ارزش‌های فردی و اجتماعی (نقش فرهنگ شهروندی در زنان) در فرد، باعث اخلاق‌گرایی، رضایت از زندگی، هویت اجتماعی در فرد بیشتر شده در نتیجه تمایل به روابط فرازناشویی کاهش می‌یابد.
5	کرمی، زکی‌بی، محمدی، حق‌شناس (1394)	نقش عوامل روانی اجتماعی در پیش‌بینی نگرش به روابط خارج از چهارچوب زناشویی در زنان متأهل و ارائه مدل براساس عوامل مرتبط	روش: توصیفی (همبستگی و رگرسیون) نمونه: 600 زن متأهل کرمانشاه ابزار: پرسشنامه SCL90، اعتماد اجتماعی، فرهنگ شهروندی، ارزش‌ها و باورها و پرسشنامه جمعیت‌شناختی	بین ویژگی‌های حساسیت میان فردی، افسردگی، پرخاشگری، فوبی و روان‌پریشی با نگرش به روابط فرازناشویی فرد رابطه مثبت، ولی در ارتباط با نگرش توسط همسر فقط دو ویژگی اضطراب و روان‌پریشی با آن رابطه داشت. همچنین بین مشارکت‌جویی، مسئولیت‌پذیری، قانون‌گرایی و فرهنگ شهروندی با نگرش به روابط فرازناشویی رابطه وجود دارد.	کاهش می‌یابد.
6	قاسمی، رنجبر، سودجانی، شریفی (1396)	نقش عملکرد جنسی و تجربه شکست عاطفی در گرایش زوجین به روابط فرازناشویی	روش: توصیفی - همبستگی نمونه: 380 نفر از زوجین ساکن لردگان ابزار: پرسشنامه وضعیت جنسی	نتایج نشان داد که گرایش زوجین به روابط خارج از حیطه زناشویی با تجربه شکست عاطفی و عملکرد جنسی آنها رابطه معنی‌دار دارد. تجربه شکست عاطفی و عملکرد	آموزش شیوه‌های برقراری ارتباط جنسی درست با همسر و برنامه‌ریزی

N	نویسندگان	عنوان مقاله	روش پژوهش	عوامل زمینه‌ساز بروز خیانت	راهکارها
			گلوبمیک، ضربه عشق و گرایش به رابطه فرازناشویی	جنسی پیش‌بینی‌کننده گرایش به روابط خارج از حیطه زناشویی می‌باشند. بیشترین گرفتاری‌های مربوط به روابط جنسی حول محور تعداد برقراری روابط جنسی، زمان ارضاء و کیفیت آن دور می‌زند.	برای آموزش‌ها و مداخلاتی در افزایش امنیت عاطفی زوجین (عمق بخشی بر روابط صمیمانه زوجین در بعد عاطفی و جنسی و انجام مشاوره‌های پیش از ازدواج) اهمیت دارد.
7	مدرسی، زاهدیان، هاشمی (1393)	میزان سازگاری زناشویی و کیفیت عشق در متقاضیان طلاق دارای سابقه خیانت	روش: توصیفی نمونه: 90 نفر از مراجعین مراکز استان فارس ابزار: مقیاس سازگاری و مثلث عشق	کیفیت رابطه و عشق (میزان صمیمیت، شور و اشتیاق، تعهد و تصمیم) میان زوجین و میزان تخریب ابعاد مختلف آن، مهم‌ترین عامل در گرایش به روابط فرازناشویی است.	
8	کریم‌پور و طیفه‌خورانی (1396)	مقایسه سیستم‌های مغزی رفتاری در زوجین درگیر در خیانت زناشویی و زوجین عادی در شهرهای تبریز، تهران و کرج	روش: علی مقایسه‌ای نمونه: 50 زوج خیانت دیده و ندیده تهران، کرج و تبریز ابزار: پرسشنامه ویلسون و سنجش خیانت همسر	سیستم بازداری رفتار در زوجین عادی بالاتر است و سیستم فعال‌ساز رفتاری نیز در زوجین درگیر خیانت زناشویی بالاتر از زوجین عادی است. انگیزه برای رهایی از یکنواختی و تجربه جدید باعث الزام‌های عاطفی، حساسیت بالای سیستم فعال‌ساز رفتاری (حساسیت به پاداش و لذت) و رهاسازی دوپامین و هیجان‌خواهی بالا می‌شود که روابط فرازناشویی را در پی خواهد داشت.	در زوج درمانی، با فعال‌سازی سیستم بازداری رفتاری و تغییرات شناختی در سیستم‌های فعال‌ساز رفتاری در کاهش رفتار خیانت موثر است.
9	خرم‌آبادی، سپهری شاملو، صالحی، بیگدلی (1397)	مدل ساختاری کارکردهای اجرایی و روابط فرازناشویی با بررسی نقش میانجی	روش: همبستگی نمونه: 210 نمونه در دسترس ابزار: کارکردهای اجرایی (4 آزمون ویسکانسین، برو نرو، محرک پیشین بک، استروپ) و خودکنترلی تانجی و گرایش به	کارکردهای اجرایی و خودکنترلی، گرایش به روابط فرازناشویی را پیش‌بینی کردند، کارکردهای اجرایی (شامل بازداری، انعطاف‌پذیری، حافظه فعال و خودکنترلی) اثر مستقیمی بر روابط فرازناشویی دارند. کارکردهای اجرایی بازداری،	بررسی ویژگی‌های شخصیتی هیجان‌خواهی، ناگویی هیجانی و عاطفه منفی، تلویحات مناسبی در

N	نویسندگان	عنوان مقاله	روش پژوهش	عوامل زمینه‌ساز بروز خیانت	راهکارها
			روابط فرازناشویی واتلی	انعطاف‌پذیری و حافظه فعال یا میانجی‌گری نقش خودکنترلی دارای اثر غیرمستقیمی بر روابط فرازناشویی می‌باشند.	جهت کار در حیطه خیانت و عهدشکنی زناشویی در اختیار مشاوران
10	مومنی، کرمی، حویزی‌زادگان (1396)	رابطه هیجان‌خواهی، عاطفه مثبت و منفی و ناگویی هیجانی با خیانت زناشویی	روش: توصیفی - همبستگی نمونه: دو گروه 200 نفری از شهر دزفول ابزار: هیجان‌خواهی، عاطفه مثبت و منفی	متغیرهای عاطفه منفی، ناگویی هیجانی و هیجان‌خواهی به ترتیب پیش‌بین خیانت هستند. در نتیجه افرادی که دارای ویژگی‌های شخصیتی هیجان‌خواهی، ناگویی هیجانی و عاطفه منفی بالا هستند گرایش بیشتری به خیانت زناشویی دارند.	خانواده و زوج درمانگران قرار می‌دهد.
11	اسکندری‌نسب، اندیشمند (2016)	مقایسه حل مساله، تعهد و آمیختگی عاطفی زوجین دارای روابط فرازناشویی و فاقد روابط فرازناشویی	روش: تحقیق علی مقایسه‌ای نمونه: 84 نفر دارای رابطه و 84 بدون رابطه فرازناشویی از شهر کرمان ابزار: عملکرد خانواده، حل مساله، تعهد عاطفی، درگیری عاطفی و کنترل رفتار	نتایج نشان داد که بین این دو گروه از زوجین در حل مساله، تعهد و آمیختگی عاطفی تفاوت معنی‌داری وجود دارد و بیشترین تفاوت در متغیر آمیختگی عاطفی مشاهده می‌شود. به طوری که احساس نگرانی از ایجاد رابطه صمیمی در مورد فرد مقابل به علت نبود عاطفه در خانواده در کودکی، تعهد در رابطه را کم کرده و باعث ایجاد روابط فرازناشویی می‌شود.	باید ریشه عدم آمیختگی عاطفی را به طور بنیادی در خانواده فرد خیانت‌کننده شناسایی و درمان نمود. همچنین مهارت‌های زندگی و برقراری روابط عاطفی، شناخت هیجانان و نحوه پاسخگویی به هیجانان و نحوه برقراری روابط عاطفی و همدلی را آموزش داد.
12	یوسفی، کریمی‌پور، امانی (1395)	بررسی مدل باورهای مذهبی، سبک‌های حل تعارض و تعهد زناشویی با نگرش نسبت به خیانت زناشویی	روش: مدل‌سازی معادلات ساختاری نمونه: 279 والدین دانش‌آموزان پلدختر ابزار: پرسشنامه جهت‌گیری مذهبی آذربایجانی، سبک‌های حل تعارض، تعهد زناشویی آدام و نگرش	بین باورهای مذهبی و سبک‌های حل تعارض با تعهد زناشویی رابطه مثبت و بین تعهد زناشویی با نگرش نسبت به خیانت زناشویی رابطه منفی و معنادار وجود دارد، اما بین سبک‌های حل تعارض و نگرش نسبت به خیانت زناشویی همبستگی مشاهده	

N	نویسندگان	عنوان مقاله	روش پژوهش	عوامل زمینه‌ساز بروز خیانت	راهکارها
			به خیانت زناشویی واتلی	نگردید. همچنین تعهد زناشویی میانجی رابطه بین باورهای مذهبی، سبک‌های حل تعارض و نگرش نسبت به خیانت زناشویی است.	
13	پیکانیان، فرهادی (1396)	بررسی اعتیاد به اینترنت، میزان استفاده از پیام رسان‌های آنلاین و خیانت‌های اینترنتی به عنوان پیش‌آیند طلاق در زوج‌های در آستانه طلاق و مطلقه شهر اصفهان	روش: توصیفی - همبستگی، رگرسیون نمونه‌گیری هدفمند ابزار: اعتیاد به اینترنت یانگ 1998 و خیانت اینترنتی آلیج 2009	اعتیاد به اینترنت، احتمال بروز خیانت و به دنبال آن طلاق را در زوج‌ها پیش‌بینی می‌کند. متغیرهای میانجی و تعدیل‌گر در این فرایند، شخصیت افراد، هوش هیجانی، عزت نفس، سطح اجتماعی، زمینه‌های شناختی هستند.	تشویق زوجین به استفاده درست از شبکه مجازی و دنیای مجازی برای افزایش رضایت زناشویی، آگاهی از خطرات شبکه‌های مجازی نوعی بسترسازی برای تحکیم خانواده است.
14	درتاج، رجبیان ده‌زیره، فتح‌اللهی، درتاج (1397)	رابطه میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با احساس تنهایی و خیانت زناشویی در دانشجویان	روش: توصیفی - همبستگی نمونه: 100 دانشجوی متاهل کرمانی ابزار: احساس تنهایی آشر و .. خیانت زناشویی مرامی و خادمی	بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با رابطه فرازناشویی در دانشجویان رابطه معنی‌داری وجود دارد، ولی با احساس تنهایی رابطه ندارد. استفاده زیاد از شبکه‌های مجازی و فاصله گرفتن از کانون گرم خانواده، باعث سردی روابط بین آنان و عدم توجه به نیازهای یکدیگر شده و تنش‌های عاطفی و جنسی در پی دارد.	زندگی انفرادی در کنار رایانه به تدریج جایگزین زندگی در کنار خانواده می‌شود. حتی این همسران مایل هستند با همسر خود در زندگی مجازی ارتباط داشته باشند تا در واقعیت.
15	چوپانی، سهراب‌فرد فاروق محمدی، اسماعیلی، صمدی‌فرد (1398)	ادراک مردان بی‌وفا (خیانت) از علل و عوامل بازدارنده از روابط فرازناشویی: یک مطالعه کیفی	روش: کیفی و رویکرد پدیدارشناختی (روش تحلیل تفسیری دیکلمان،... (1989) نمونه: نمونه‌گیری هدفمند، تعداد 12 مرد از میان تمام مردان بی‌وفای شهر شاهین‌دژ در سال 95 ابزار: مصاحبه‌ها و	علل درون فردی: تنوع‌طلبی جنسی، عدم پای‌بندی مذهبی، کسب اعتماد به نفس، انتقام. علل بین فردی: نارضایتی جنسی، نارضایتی عاطفی و عدم تعهد. علل محیطی: مهیا بودن شرایط خیانت و اختلال در همسرگزینی. عوامل بازدارنده از خیانت: • بازدارنده بین فردی: ارضای عاطفی و ارضای جنسی.	می‌توان از طریق رفع علل گرایش زوج‌ها به روابط فرازناشویی و تقویت عوامل بازدارنده در آنها و محیط کارکردی‌شان، تا حد زیادی احتمال گرایش این افراد را به روابط

N	نویسندگان	عنوان مقاله	روش پژوهش	عوامل زمینه‌ساز بروز خیانت	راهکارها
			پیاپیاده کردن آن	<ul style="list-style-type: none"> • بازدارنده محیطی: رفع تحریریک‌کننده‌های محیطی و رهایی از اجبار انتخابی. • بازدارنده‌های درون فردی: پای‌بندی مذهبی. 	فرازناشویی کاهش داده و زمینه ثبات سیستم زوجی و نهاد خانواده را فراهم کرد.
16	حبیبی، حاجی حیدری (1394)	<p>علل خیانت زناشویی از دیدگاه زوجین مراجعه‌کننده به دادگاه خانواده: یک مطالعه کیفی</p>	<p>روش: تحلیل محتوای کیفی</p> <p>نمونه: 42 خانواده از مناطقی از شهر تهران</p> <p>ابزار: مصاحبه دموگرافیک و سئوال‌ات نیمه ساختاریافته مربوط به خیانت</p>	<p>سه مقوله هسته‌ای در علل خیانت:</p> <ul style="list-style-type: none"> • مسائل فردی: (1) روانشناختی (تنوع‌طلبی و محقق بودن، اثبات خود، لذت و اعتیاد و عشق)، (2) مسائل گذشته (عشق ناکام گذشته، ادامه روابط قبلی و وجود الگو). • مسائل روابط همسران: (1) مسائل جنسی و جسمی (عدم توافق جنسی، ناتوانی، عقیمی، سردمزاجی، گرایش جنسی انحرافی و فقدان صمیمیت و بیماری)، (2) مسائل عاطفی (خلاء عاطفی، عدم درک و همدلی، از بین رفتن عشق، عدم خوشبختی، غفلت)، (3) ازدواج نامناسب (بدون علاقه، زود هنگام، اختلاف سنی و طبقاتی و فرهنگی)، (4) سوء رفتار (خشونت کلامی، فیزیکی، تهمت و خیانت)، (5) عدم حضور همسر (قهر، مأموریت، مسافرت و شیفت شب و زندانی). • مسائل جامعه: (1) مسائل محیطی (مشروعیت قانونی، مذهبی و الگوسازی 	<p>با در نظر گرفتن عوامل زمینه‌ساز، علی و مداخله‌گر در خیانت، می‌توان در پیشگیری و درمان خیانت موفق شد. از میان علل عمده در خیانت، چرخه‌های زندگی است. به این شکل که تولد فرزند یکی از عمده‌ترین علل خیانت می‌باشد. می‌توان با مشاوره‌های مختلف در پیش و حین زندگی، گامی در راستای کاهش خیانت و طلاق برداشت.</p>

N	نویسندگان	عنوان مقاله	روش پژوهش	عوامل زمینه‌ساز بروز خیانت	راهکارها
				رسانه، تقلید، در دسترس بودن اغواگران)، (2) مسائل اقتصادی (کسب درآمد، ترقی اقتصادی و تجربه امکانات رفاهی).	
17	عنایت غلام‌پور، عبدالله‌زاده، امیرشاهی، ثناگو (1396)	ارتباط ویژگی‌های شخصیت، الگوهای ناسازگار اولیه، خوشبینی و بدبینی با توجیه خیانت زناشویی در افراد متأهل	روش: توصیفی - تحلیلی، تحلیل با استفاده از Smart PLS2 و مربعات جزئی نمونه: 100 مرد و زن مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره استان گلستان ابزار: نئو، الگوهای ناسازگار اولیه و خوش‌بینی - بدبینی و توجیه خیانت	تجربه‌گرایی، خودشیفتگی، روان‌رنجورخویی، عصبیت بالا، اعتمادپذیری و وجدان‌گرایی پایین پیش‌بین خیانت است. علت بیشترین میزان بی‌وفایی ماهواره و فیلم پورن، عدم برآوردن توقعات ازدواج و نیازهای عاطفی (عدم وجود صداقت، محبت، گفتگو و بی‌آلایشی)، جنسی (تنوع هیجانی جنسی، علاقه مفرط به رابطه عاشقانه با فرد خارجی، نارضایتی جنسی) است. در بحث مشکلات رابطه، نارضایتی از رابطه فعلی، حس انتقام، خشم یا حسادت، احساس عدم امنیت در رابطه، بلوغ‌نایافتگی و کمبود تعهد، ازدواج‌های تحمیلی و مصلحتی، ناتوانی در کنترل وسوسه‌ها، در دسترس نبودن همسر) و در زوج‌های بدون فرزند بیشتر است، شغل‌های مغازه‌دار و راننده، عوامل فرهنگی و اقتصادی (عدم حمایت مالی برای زنان) و میزان تحصیلات موثر است.	
18	صمدی کاشانی، پورقناد و زمانی زارچی (1398)	خیانت زناشویی: کاوشی در دیدگاه‌ها، عوامل و پیامدها	روش: توصیفی - تحلیلی، گردآوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای با استفاده از ابزارهایی مانند کتاب‌ها، مقاله‌ها، تحقیقات پیشین و اینترنت	در خیانت به عنوان شورش، عوامل مربوط به فرد آسیب‌دیده (بیمار جسمی - اعتیاد، ...) و پیمان‌شکن (اختلال شخصیت و...)، عوامل بیرونی (مالی ...)، عوامل مربوط به رابطه زناشویی، عوامل مستعدکننده: جمعیت‌شناختی (جنسیت، دینداری...)، بین فردی (عدم رضایت و سازگاری زناشویی)	

N	نویسندگان	عنوان مقاله	روش پژوهش	عوامل زمینه‌ساز بروز خیانت	راهکارها
				و درون فردی (ساختارهای روانی، جنسی،...)، عوامل زمینه‌ساز (جنس، نژاد،...)، گرایشی (انکار خطر و تعارض)، تسریع‌کننده (دوسوگرایی،...)، عوامل افشاء: (احساس گناه، ... موثر است.	
19	شرف‌الدین، صالحی‌زاده (1395)	زمینه‌های روابط فرازناشویی در ایران؛ مورد مطالعه شهر تهران	روش: کیفی نمونه: تحلیل مضمون دیدگاه‌های 10 زن و 10 مردی که درگیر خیانت و بی‌وفایی شدند.	برخی محمل‌ها و قابلیت‌ها در بروز خیانت مثل ویژگی‌های شخصی: زیبایی ظاهری، اشتهاهای زیاد جنسی، پول زیاد، موقعیت شغلی، توانایی در جذب احساسات طرف مقابل، ویژگی‌های موقعیتی: رفت و آمدها و مجاورت مکانی و جغرافیایی، فضای باز احساسات عاطفی، ارتباط عادی با جنس مخالف در کنار ضعف زمینه‌های کنترل درونی مثل درونمایه‌های دینی و اخلاقی و کنترل بیرونی مثل ضعف عملکرد عوامل بازدارنده حقوقی، قانونی و اجرایی موثر است.	با تقویت زمینه‌های کنترل عینی در ویژگی‌های شخصی و موقعیتی و زمینه‌های کنترل درونی در خردمایه‌های دینی و عذاب وجدان و همچنین کنترل بیرونی در سیستم‌های حقوقی و برخورد‌های دولتی می‌توان امید داشت که زمینه‌های خیانت کاهش یابد.
20	ماسر و بانک (2019)	انتظار یا رقابت؟ پاسخ‌های حسادت در زنان باردار و غیرباردار	روش: علی مقایسه‌ای نمونه: تعداد 132 نفر در دو گروه باردار و غیرباردار ابزار: مصاحبه	نتایج نشان داد که زنان باردار و غیرباردار، به رقیب عاطفی یا جنسی خود حسادت می‌کردند، ولی میزان حسادت در رقیب عاطفی بیشتر از رقیب جنسی است. رقیب جذاب یکی از مهمترین عوامل خیانت است.	حسادت در همه زنان باردار و غیرباردار وجود دارد و خیانت عاطفی از جنسی، آسیب‌زننده‌تر است.

N	نویسندگان	عنوان مقاله	روش پژوهش	عوامل زمینه‌ساز بروز خیانت	راهکارها
21	شفیعی و اعتمادی (2018)	پیش‌بینی میل به خیانت براساس حسادت عاشقانه و هیجان‌خواهی در زنان متاهل	روش: همبستگی نمونه: تعداد 150 زن متاهل ابزار: میل به خیانت، حسادت چندگانه و هیجان‌خواهی	حسادت عاشقانه (شناختی، هیجانی، رفتاری) و هیجان‌خواهی (شدت هیجان و میل به تنوع‌طلبی)، حسادت عاشقانه کل، شدت هیجان و حسادت رفتاری بیشترین سهم را در پیش‌بینی بعد مسائل جنسی عاطفی و خشم از میل به خیانت داشتند. در خصوص میل به خیانت (کل) نیز حسادت عاشقانه (کل)، حسادت رفتاری و شدت هیجان به ترتیب بیشترین قدرت پیش‌بینی را دارند.	
22	زینل‌دین (2019)	TCS مقصر است: طلاق و تاثیر آن بر سلامت جسمی و روانی	روش: کمی با پرسشنامه ساختاریافته نمونه: 195 نفر	بیشترین علل بحرانی خیانت، فقدان اعتماد، تعهد، برقراری ارتباط، میزان احساسات و روابط جنسی است (TCS). میزان سطح هورمون ACTH و سطح درگیری نورایی نفرین و ایپی نفرین در بحران خیانت موثر است.	
23	کارن، پرنیز، برام، بانک، وانی پرن (2013)	برابری، عدم پذیرش هنجاری و روابط فرازنشویی	روش: مطالعه توصیفی همبستگی نمونه: 82 مرد و 132 زن متاهل 41 ساله ابزار: پرسشنامه نیمه ساختاریافته	30 درصد این افراد در روابط خارج زنشویی شرکت کردند. نتایج نشان داد که عدم پذیرش هنجاری در بین زنان و مردان کمتر از تمایل به شرکت در روابط جنسی خارج از ازدواج است. ترس از ایدز عامل مهمی در این زمینه نبود. فقط در بین زنان، نابرابری با رفتارهای خارج از ازدواج همراه بود. تأثیر نابرابری مستقل از تأثیر نارضایتی رابطه‌ای، نارضایتی جنسی بود.	
24	تامپسون	رابطه جنسی	روش: توصیفی -	علل طلاق در چهار دسته:	نیاز به

راهکارها	عوامل زمینه‌ساز بروز خیانت	روش پژوهش	عنوان مقاله	نویسندگان	N
مفهوم‌سازی جدید در رابطه نگرش رفتاری (EMSP-EMS است).	عوامل: پس‌زمینه اجتماعی، ازدواج، آمادگی شخصی و تفاوت‌های جنسیتی و جنس. خصوصیات ازدواج و آمادگی شخصی در درک EMS از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. مجاز بودن رابطه جنسی قبل از ازدواج بیشترین همبستگی را با نگرش تمایل جنسی خارج از ازدواج (EMSP) دارد.	مروری نمونه: 12 مقاله نظرسنجی در مورد این روابط و مقالات تجربی	فرازناشویی (EMS): مقاله مروری	(2010)	
	روابط فرازشویی مردان بیشتر جنسی است و زنان بیشتر احساساتی هستند. زنان درگیر در روابط فرازشویی نسبت به هم‌تایان مرد خود ناراضی‌تری هستند. برای هر دو جنس، آنهایی که روابط فرازشویی دارند، بیشترین ناراضی‌تری را گزارش می‌کنند. در مجموع، به نظر می‌رسد نقش‌های جنسی سنتی که بر ابراز تمایلات جنسی و احساسات در روابط فرازشویی و زناشویی تأثیر می‌گذارند، در روابط خارج از ازدواج نیز نقش دارند.	روش: توصیفی - همبستگی، رگرسیون نمونه: نمونه‌گیری هدفمند از 300 زن و مرد ابزار: پرسشنامه خودساخته در مورد روابط زناشویی و فرازشویی	تفاوت‌های جنسی در نوع روابط فرازشویی و ناراضی‌تری زناشویی	گلس و رایت (2011)	25
	زن و مرد این توجیحات را در چهار عامل می‌دانند: جنسی، روابط عاشقانه، صمیمیت عاطفی و غیره. زنان کمتر توجیحات جنسی و بیشتر توجیحات عشق را قبول داشتند. هماهنگی رفتار و نگرش در رابطه بین توجیه جنسی و درگیری جنسی برای هر دو جنس نشان می‌دهد که مردان جنس و	روش: توصیفی - همبستگی، رگرسیون نمونه: نمونه‌گیری هدفمند از 300 زن و مرد ابزار: پرسشنامه خودساخته 17 سئوالی در مورد دلیل روابط فرازشویی	توجیحات روابط خارج از ازدواج: ارتباط بین نگرش‌ها، رفتارها و جنسیت	گلس و رایت (2010)	26

N	نویسندگان	عنوان مقاله	روش پژوهش	عوامل زمینه‌ساز بروز خیانت	راهکارها
				عشق را از هم جدا می‌کنند. برای هر دو جنس، آنهایی که روابط فرازناشویی دارند، بیشترین نارضایتی زناشویی را گزارش می‌کنند.	
27	بوون (2009)	رابطه جنسی خارج از ازدواج در هلند: انگیزه‌ها در زمینه اجتماعی و زناشویی	روش: توصیفی همبستگی نمونه: ناهمگن 250 نفری ابزار: پرسشنامه روانشناختی، جمعیت‌شناختی خودساخته	نتایج حاکی از آن است که افراد دارای سوابق تحصیلی بالاتر و بدون سابقه حضور در کلیسا نسبتاً بیشتر در روابط خارج از ازدواج درگیر هستند. به نظر می‌رسد عوامل تعیین‌کننده رفتار جنسی خارج از ازدواج و وابسته به عشق رمانتیک برای هر دو جنس کاملاً مشابه است.	
28	سینگ، کریشنا والتون، بانی، ویلیامز، شروود (2011)	مجاز بودن رابطه فرازناشویی: شرایط و شرایط احتمالی	مدل تئوری مورد آزمایش، اقتباسی از تئوری Miller (1973) است. داده‌های مورد استفاده برای آزمایش این مدل نظری از نظرسنجی حدود 1400 نفر توسط مرکز تحقیقات ملی عقاید انجام شده است.	یافته‌ها حاکی از آن است که بهترین متغیر برای توضیح مجاز بودن رابطه جنسی فرازناشویی، مجاز بودن رابطه جنسی قبل از ازدواج بود. طبقه اجتماعی به عنوان یک متغیر مستقل در توجیه اجازه رابطه جنسی فرازناشویی تأثیر اندکی دارد. تأثیر دینداری بر مجاز بودن رابطه جنسی فرازناشویی منفی بوده است.	

برای سنجش خیانت یا روابط فرازناشویی، از ابزارهای مختلفی استفاده شده است، به‌طور مثال ابزارهای استعداد خیانت، گرایش به روابط فرازناشویی وائلی، سنجش خیانت زناشویی، خیانت زناشویی بیرامی- خادمی (1392)، خیانت اینترنتی آلیج (2009)، نگرش به روابط فرازناشویی (ویتلی، 2006)، مسائل

رابطه‌های¹، وضعیت جنسی گلومیک، ضربه عشق، پرسشنامه‌های خودساخته و مصاحبه‌های کیفی از زوجین در معرض روابط فرازناشویی و فاقد روابط فرازناشویی در مطالعات به کار رفته است.

با توجه به یافته‌های پژوهش، عوامل زمینه‌ساز متعددی در گرایش به روابط فرازناشویی در مقالات مختلف بیان شده است، که می‌توان آنها را با نگاهی جدید و جامع‌تر تنظیم کرد. به طوری که عوامل زمینه‌ساز مختلف روی آوردن افراد به روابط فرازناشویی یا خیانت، به عوامل زمینه‌ساز کلی و جزئی تقسیم شده که در جدول 2 آمده است.

جدول 2. عوامل زمینه‌ساز کلی و جزئی روی آوردن به خیانت یا روابط فرازناسویی

عوامل کلی زمینه‌ساز در خیانت		عوامل جزئی زمینه‌ساز گرایش به خیانت	
عوامل فردی	عوامل روانشناختی	عوامل جمعیت‌شناختی	
		جنس، سن، تحصیلات، نژاد، شغل	
		شخصیتی	روان‌رنجورخویی، تجربه‌گرایی، برون‌گرایی، پذیرش، توافق‌پذیری، وجدانی بودن و وظیفه‌شناسی، صفات تاریک شخصیت (جامعه‌ستیزی، خودشیفتگی و ماکیاول‌گرایی)، مشارکت‌جویی، مسئولیت‌پذیری، قانون‌گرایی، سبک دلبستگی ناایمن و اجتنابی، تنوع‌طلبی، بی‌اشتیاقی اخلاقی، دوسوگرایی و انکار خطر.
		هیجانی	هوش هیجانی، آمیختگی هیجانی، ناگویی هیجانی، هیجان‌خواهی، حس کنج‌کاو، احساس تنهایی، تنوع هیجانی جنسی، علاقه مفرط به رابطه عاشقانه با فرد خارجی.
		شناختی	حل مساله، سبک‌های حل تعارض، توجیه عقلی، محق بودن.
عوامل زیستی	عوامل روانشناختی	رفتاری	کارکردهای اجرایی (بازداری، انعطاف‌پذیری، حافظه فعال و خودکنترلی)، سیستم فعال‌ساز رفتاری (حساسیت به پاداش و لذت)، ضعف کنترل درونی (ضعف درون‌نمایه‌های دینی و اخلاقی)، عدم دینداری، عدم اعتماد به نفس، اثبات خود.
		اشتهای جنسی، رهاسازی دوپامین، ناتوانی جنسی، عقیمی، سردمزاجی، هورمون‌های افسردگی.	
		شرایط انتخاب	ازدواج نامناسب، ازدواج بدون علاقه، اختلال در همسرگزینی، زود هنگام، اختلاف سنی و طبقاتی و فرهنگی، ازدواج‌های تحمیلی و مصلحتی.
		مسائل گذشته	عشق ناکام گذشته، ادامه روابط قبلی، تجربه شکست عاطفی
		ظاهر همسر	زیبایی ظاهری فرد مقابل، هیکل همسر.
عوامل بین‌فردی (درون رابطه)	عوامل روانشناختی	بیماری همسر	بیماری جسمی همسر، اختلالات جنسی همسر، اختلال شخصیت و اختلالات بالینی (افسردگی، فوبی و روان‌پریشی)، مصرف مواد، دارو و الکل، فرزنددار نشدن، گرایش‌های جنسی انحرافی.
		شناختی	برآورده نشدن انتظارات و توقعات ازدواج، مثل نداشتن فرزند، عدم توافق، مثل عدم توافق در رابطه جنسی.
		عاطفی	عدم سازگاری و رضایت زناشویی، فقدان صمیمیت، عدم وجود صداقت و محبت، عدم تعهد، احساس عدم امنیت در رابطه، بلوغ نایافتگی و کمبود تعهد، خلاء عاطفی، عدم درک و همدلی، از بین رفتن عشق، عدم احساس خوشبختی، عشق (میزان صمیمیت، شور و اشتیاق، تعهد و تصمیم)، حساسیت میان فردی، نارضایتی از رابطه فعلی، حس انتقام، خشم یا حسادت.
		رفتاری	غفلت از رابطه، کیفیت بد رابطه (نبود گفتگو و بی‌آلایشی، خشونت کلامی، فیزیکی، تهمت و خیانت، قهر)، در دسترس نبودن همسر، مشکل کیفیت رابطه جنسی (تعداد برقراری رابطه جنسی، زمان ارضاء و ...).

عوامل کلی زمینه‌ساز در خیانت		عوامل جزئی زمینه‌ساز گرایش به خیانت	
عوامل محیطی	فضای فیزیکی	رفت‌وآمدها و مجاورت مکانی و جغرافیایی با فرد مقابل.	
	فضای ارتباطی	فضای باز احساسات عاطفی (تحریک‌کننده‌های محیطی)، ارتباط عاطفی	
	عاطفی	عادی با جنس مخالف در محیط کار و در دسترس بودن اغواگران.	
	فضای مجازی	ماهواره، اینترنت و فیلم پورن، شبکه‌های اجتماعی مجازی، فیس بوک، توئیتر و اینستاگرام و ...	
عوامل بیرونی	شرایط شغلی	مأموریت، مسافرت و شیفت شب و نبود همسر.	
	عوامل خانوادگی	سبک تربیتی	
عوامل اجتماعی	عوامل فرهنگی	فرهنگ شهروندی، الگوسازی رسانه، تقلید اجتماعی و وجود الگو.	
	عوامل اجتماعی	مشروعیت قانونی و مذهبی رفتار خیانت، ضعف عملکرد عوامل بازدارنده حقوقی، قانونی و اجرایی (وجود کنترل بیرونی).	
عوامل اقتصادی	عوامل اقتصادی	ثروت: کسب درآمد، ترقی اقتصادی و تجربه امکانات رفاهی. شغل: موقعیت شغلی، ارتقاء شغلی، راننده و فروشنده.	

اطلاعات مندرج در جدول شماره 2 نشان می‌دهد که عوامل زمینه‌ساز گرایش به خیانت به عوامل کلی زمینه‌ساز خیانت، عوامل فردی، عوامل بین فردی (درون رابطه) و بیرون از رابطه تقسیم می‌شود. در زیرمجموعه این چهار عامل کلی، عوامل دیگری نیز وجود دارد. به طوری که عوامل فردی گرایش به خیانت به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، عوامل روان‌شناختی، عوامل زیستی تقسیم می‌شود. عوامل بین فردی یا در درون رابطه با همسر به عوامل پیشینه روابط، زیستی، روان‌شناختی طبقه‌بندی می‌شود. عوامل بیرون از رابطه نیز به عوامل محیطی، خانوادگی، عوامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی طبقه‌بندی می‌شود.

4. نتیجه‌گیری

با بررسی کلی مقالات استخراج شده در این پژوهش، شاید بتوان گفت که در مقالاتی که از روش توصیفی- همبستگی استفاده شده، به دلیل داشتن مبنای نظری اولیه و به نوعی داشتن یک نوع سوگیری در هر مقاله، عامل اصلی و مهم گرایش به خیانت و روابط فرازنشویی را همان مبنای نظری خود قرار دادند و به عوامل دیگر کمتر پرداخته شده و یا مورد غفلت واقع شده است. هرچند که تکتک موارد مطرح شده از عوامل زمینه‌ساز در گرایش افراد به خیانت و روابط فرازنشویی است، ولی نمی‌توان در هر مقاله، هر متغیر را مهمترین عامل در گرایش به خیانت

دانست، زیرا بنا به نمونه آماری مورد تحقیق و ابزارهای مختلفی که در هر تحقیق استفاده شده است، قابلیت تعمیم آن می‌تواند مربوط به همان جامعه مورد نظر باشد. این در صورتی است که در مقالات کیفی و کتابخانه‌ای که بدون پیشینه نظری خاص به پژوهش پرداخته‌اند، در نتیجه به همه عوامل زمینه‌ای که در احتمال بروز خیانت یا روابط فرزنشویی می‌تواند نقش داشته باشد، بدون هیچ سوگیری پرداخته شده است. این مطلب باعث می‌شود که با نگاهی جامع به عوامل مختلف فردی، اجتماعی و... پرداخته شود.

در مقالات شماره 1 و 2 و 3، به بررسی رابطه بین سبک‌های دلبستگی و احتمال بروز خیانت پرداخته شده که در مقاله 1 علاوه بر این متغیر به سبک‌های تربیتی نیز اشاره شده است. سبک‌های والدینی استبدادی، آزادگذار و بی‌اعتنا باعث دلبستگی نایمن شده که گرایش به خیانت زناشویی را افزایش می‌دهد. مقاله 2، عمده دلایل خیانت‌های زناشویی را ویژگی‌های شخصیتی زوجین بیان می‌کند. شخصیت روان‌رنجور به علت کم‌رویی، اضطراب و آسیب‌پذیر بودن در تعاملات، برای گرایش به خیانت محتمل‌تر و برون‌گرایی، توافق‌پذیری و وجدانی بودن را موجب کاهش گرایش به خیانت می‌داند. در تبیین این مساله می‌توان گفت که ویژگی‌های شخصیتی صفات پایداری هستند که در طول زندگی زوجین از یک طرف می‌توانند زمینه‌ساز رضایت و سازگاری و از سوی دیگر خطر ساز در ثبات ازدواج باشند (برون‌گراها، توافق‌پذیری و وجدانی بودن در برابر مشکلات ازدواج سازگاری بیشتری از خود نشان می‌دهند). از طرف دیگر، رابطه منفی دلبستگی ایمن و رابطه مثبت دلبستگی نایمن (با تجربه طرد و فقدان در روابط اولیه)، در شکل‌گیری روابط صمیمانه‌ی دوران بزرگسالی نیز مشکل ایجاد می‌کند. چنین افرادی یا تمایل به وابستگی بیش از حد دارند یا تلاش می‌کنند از برقراری روابط صمیمانه و نزدیک و متعهدانه اجتناب کنند که هر دو این روابط در طول زمان ممکن است به نقض پیمان‌های زناشویی منتهی شود. مقاله 3 به این نکته می‌پردازد که در دلبستگی اضطرابی، روابط صمیمی را انکار می‌کنند. این تردید مداوم در ارزیابی خود به عنوان یک همسر باعث می‌شود که الگوی ضعیفی را در رابطه شکل دهند. همچنین افراد دارای طرح‌واره‌های ناسازگار، بی‌ثباتی در افکار و رفتار و پردازش

اطلاعات به صورت نادرست، در روابط با همسر احساس طرد و ناامنی دارند. مقاله 4 به صفات تاریک شخصیت (جامعه‌سنیزی، خودشیفتگی، ماکیاولی‌گرایی¹) پرداخته و معتقد است که شخصیت‌های فاقد همدلی و دارای قساوت با احتمال بروز خیانت مرتبط هستند (اسمیت، 2004، به نقل از: بشرپور و میری، 1397). سه صفت تاریک شخصیت، با بی‌اشتیاقی اخلاقی رابطه مثبت دارند. این سه صفت، باعث اختلال شخصیت در فرد شده و دید واقع‌بینانه و وجدان اخلاقی و احترام به حقوق دیگران و تعهد اخلاقی و هوش اخلاقی را در فرد پایین می‌آورد. تعهد زناشویی یکی از ابعاد مهم تعهد اخلاقی است. در نظریه خودمهارگری فردوسن و هیرشی (1990، به نقل از: بشرپور و میری 1397) افراد با درونی کردن ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی، خود را در مقابل رفتارهای انحرافی مصون می‌کنند. در این مقاله بی‌اشتیاقی اخلاقی (بندورا معتقد است که فرد از معیارهای اخلاقی درونی شده، سرپیچی می‌کند) نقش واسطه را عمل می‌کند.

سیستم‌های بازداری و فعال‌ساز رفتاری، در گروه‌های عادی زوجین درگیر در خیانت متفاوت است. مقاله 8 به این نکته پرداخته است که انسان در طولانی مدت نمی‌تواند روابط جنسی خود را به شکل تک همسری ادامه دهد و وفاداری به همسر یک عقیده غیرعادلانه است. این نتایج با اعتقاد گل‌س و رایت (1997، ص787) در مورد عوامل روابط نامشروع همسو است. به طوری که تجارب آنی با سیستم مغزی در ارتباط بوده و حساسیت بالای سیستم فعال‌ساز یا سیستم انگیزشی، حساسیت فرد را در گرفتن پاداش تحت تاثیر قرار می‌دهد. زوجینی که سیستم بازداری رفتار آنها بالا است، بیشتر درگیر خیانت هستند، که به نوعی با نتایج مقاله 23 در ارتباط است. در مقاله 9 بیان می‌شود که در حیطه‌ی روابط زناشویی، کنترل اجرایی (بازداری، انعطاف‌پذیری، حافظه فعال) تغییر شکل

---

1. یک صفت شخصیت با نگرش‌های بدگمانی و بی‌اعتمادی و ناتوانی در تشخیص هیجان‌های دیگران مشخص می‌شود. این افراد حتی در موقعیت‌های هیجانی، کاملاً خونسرد و بی‌احساس هستند و تحت تاثیر برانگیختگی‌های دیگران قرار ندارند.

انگیزش را در پی دارد. خودکنترلی به نوعی هسته اصلی خود است که در فرد توانایی رها کردن لذات کوتاه مدت را به منظور دنبال کردن اهداف بلندمدت در پی دارد. سایر مقالات به بحث‌های هیجانی و سبک‌های حل مساله و حل تعارض، شبکه‌های مجازی پرداخته‌اند.

در مقالات کیفی عوامل زمینه‌ساز متعددی مطرح شده است که آنها را به چند بخش می‌توان تقسیم کرد. عوامل زمینه‌ساز گرایش به خیانت به عوامل کلی زمینه‌ساز خیانت، عوامل فردی، مربوط بین فردی (درون رابطه) و عوامل بیرون از رابطه تقسیم می‌شود. در زیرمجموعه این چهار عامل کلی، عوامل دیگری نیز وجود دارد. عوامل فردی گرایش به خیانت به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی (جنس، سن، تحصیلات، نژاد، شغل)، عوامل روان‌شناختی (صفات و ویژگی‌های شخصیتی، عوامل شناختی، هیجانی، رفتاری و مسائل گذشته) و عوامل زیستی مثل هورمون‌ها اشاره دارد. صفات و ویژگی‌های شخصیتی (مثل روان‌رنجورخویی، تجربه‌گرایی، برون‌گرایی، پذیرش، توافق‌پذیری، وجدانی و...)، عوامل هیجانی (آمیختگی هیجانی، ناگویی هیجانی، هیجان‌خواهی، حس کنجکاوی، احساس تنهایی، تنوع هیجانی جنسی و...)، عوامل شناختی (حل مساله، سبک‌های حل تعارض، توجیه عقلی، محق بودن) و زمینه‌های رفتاری (کارکردهای اجرایی، سیستم فعال‌ساز رفتاری، ضعف کنترل درونی و...) در بخش جزئیات عامل زمینه‌ساز کلی فردی قرار می‌گیرند.

از عوامل بین فردی یا در رابطه با همسر، به عوامل پیشینه رابطه (پیشینه روابط و شرایط ازدواج) زیستی (ظاهری، جنسی و بیماری همسر)، عوامل روان‌شناختی (عوامل شناختی، عاطفی، رفتاری) و عامل پیشینه روابط قبلی (عشق ناکام قبلی و...)، عامل شرایط ازدواج (ازدواج نامناسب، ازدواج بدون علاقه، اختلال در همسرگزینی، و...) طبقه‌بندی می‌شود که از عوامل شناختی (برآورده نشدن انتظارات و توقعات ازدواج، همچون نداشتن فرزند)، عوامل عاطفی (عدم سازگاری و رضایت زناشویی، فقدان صمیمیت، عدم وجود صداقت و محبت و...)، عامل رفتاری (غفلت از رابطه، کیفیت بد رابطه و...) می‌توان نام برد. عوامل بیرون رابطه نیز به عوامل محیطی (فضای فیزیکی، فضای ارتباطی

عاطفی، فضای ارتباطی مجازی، شرایط شغلی)، عوامل خانوادگی (سبک‌های تربیتی)، عوامل اقتصادی (شغل و ثروت)، فرهنگی (فرهنگ شهروندی، الگوسازی رسانه، تقلید اجتماعی و وجود الگو) و اجتماعی (مشروعیت قانونی و مذهبی رفتار خیانت، ضعف عملکرد عوامل بازدارنده حقوقی، قانونی و اجرایی) طبقه‌بندی می‌شود.

حمیدی و همکاران (1393)، عوامل گرایش افراد به خیانت را چند بعدی می‌دانند و معتقد هستند که صرفاً نمی‌توان عوامل زمینه‌ساز خیانت زناشویی را به یک بعد اختصاص داد.

در حیطه‌ی فردی عوامل زمینه‌ساز متعددی به صورت کلی و جزئی مطرح شده است، ولی به نظر می‌رسد مهمترین عامل که در چندین مقاله مطرح شده، هیجان‌خواهی، تجربه‌پذیری و تنوع‌طلبی است که فرد را وامی‌دارد تا رابطه با دیگران را تجربه کند و ارتباط با یک نفر را خسته‌کننده می‌دانند. در مقالات متعددی به نقش باورهای مذهبی به عنوان عامل فردی و بازدارنده‌ی روابط فرازناشویی تاکید شده است. همچنین در پژوهش‌های برور و همکاران (2015)، از ویژگی‌های شخصیتی نظیر ماکیاویلیسم و تنوع‌طلبی به عنوان یکی از مهمترین عوامل تاثیرگذار بر گرایش زوج‌ها به سمت خیانت یاد کرده‌اند. در تبیین این عامل می‌توان گفت که هرچه سطح تنوع‌طلبی افراد بیشتر باشد، تمایلات به تجربه ارتباط با افراد مختلف بیشتر خواهد بود. در واقع چنین افرادی لذت ارتباط‌های متنوع برایشان به حدی است که تدوام و امنیت زندگی زناشویی خود را نیز در معرض خطر قرار می‌دهند. همچنین وجود باورهای مذهبی علاوه بر اینکه یک عامل بازدارنده است، نبود آن زمینه را برای گرایش به روابط فرازناشویی فراهم می‌کند.

در حیطه روابط بین فردی، مهمترین عامل، عدم رضایت از رابطه جنسی و عاطفی و پایین بودن تعهد بین فردی، بیان شده است. همچنین افرادی که وارد روابط فرازناشویی می‌شوند، همسرانشان را فاقد هرگونه جذابیت و مهارت جنسی می‌دانند و پیوندشان را سرشار از کسالت می‌دانند. وجود این مساله به تدریج زمینه‌ای را فراهم می‌کند که فرد به مرور فضا را برای ورود به روابط

فرازناشویی فراهم کند. زوج‌هایی که در برقراری و پیوند توأم با صمیمیت موفق نیستند که به ارضای یکدیگر در این زمینه پردازند نیز احتمال گرایش آنها به روابط فرازنشویی بیشتر است. ایندور و همکاران (2015)، معتقدند که مشکلات ارتباطی به ویژه اختلال در روابط عاطفی و جنسی زوجها در گرایش به سمت خیانت موثر است. همچنین وجود محیط مناسب در کنار این عوامل مهمترین عامل گرایش به خیانت می‌باشد. نیازهای عاطفی و جنسی یکی از مهمترین نیازهای بشری است. زمانی که رابطه زوجی توانایی ارضای این نیازها را ندارد، فرد به روابط فرازنشویی روی می‌آورد. البته در این عامل بین فردی نیز تعهدات مذهبی به عنوان عامل بازدارنده عمل می‌کند.

در عوامل برون فردی، مهمترین عامل دخیل در بروز خیانت، محیط نزدیک یا خلوتی است که در جوار فرد سوم وجود دارد، به طوری که شرایط محیطی برای فرد خیانت‌کننده فراهم می‌شود. این محیط می‌تواند، شرایط فیزیکی یا مجازی داشته باشد. آزادی‌های مفرط در محیط‌های فیزیکی، به‌ویژه مجازی شرایط لازم برای روابط فرازنشویی را زیاد می‌کند. علاوه بر این مورد هرگونه اجبار در فرایند ازدواج و انتخاب همسر، احتمال وقوع خیانت در بین زوجها را افزایش می‌دهد، زیرا افراد در شکل دادن به چنین روابطی احساس اجبار می‌کنند و در برقراری صمیمیت و تعهد بین فردی دچار مشکل می‌شوند. کنترل بیرونی نیز یکی از مهمترین عواملی است که در فرد انگیزه‌ی انجام یک عمل یا رفتار را کم می‌کند. کنترل بیرونی از طریق قوانین و شرایط شرعی، قانونی و حقوقی وجود ندارد و مهمتر از همه رسانه‌ها و شیوه‌های تبلیغاتی نیز به نوعی باعث الگوبرداری افراد می‌شوند.

از مواردی که اسلام در پرهیز از روابط فرازنشویی و نامشروع مطرح می‌کند، از میان آنها، روایاتی چند را می‌توان بیان کرد. از آن جمله مساله تنوع‌طلبی است. در روایات کسی که حدّ اعتدال در مسائل جنسی را رعایت نمی‌کند و به دنبال طلاق‌ها و ازدواج‌های مجدد است، مذمت و نکوهش شده است، که به ذکر چند نمونه بسنده می‌شود:

الف. پیامبر اکرم(ص) فرمود: «از سه چیز پس از مرگم بر امت خود ترسانم:

1) گمراهی پس از هدایت‌یافتگی و شناخت حق از باطل، 2) فتنه‌های گمراه‌کننده، 3) شکم‌بارگی و زیاده‌روی در لذات جنسی» (ابن بابویه، 1378ق، ج2، ص127).

امیرالمؤمنین(ع) پیوسته از گفتگو و اختلاط با زنان نامحرم نهی می‌کردند؛ چنان که در روایتی فرموده‌اند: «عِبَادَ اللَّهِ اِعْلَمُوا ... مُحَادَثَةُ النِّسَاءِ تَدْعُوا إِلَى الْبَلَاءِ وَ يَزِيغُ الْقُلُوبَ وَ الرَّمَقُ لَهُنَّ يَخْطَفُ نُورَ أَبْصَارِ الْقُلُوبِ وَ لَمَحُّ الْعُيُونِ مَصَائِدُ الشَّيْطَانِ»، «ای بندگان خدا! بدانید که ... گفتگو با زنان [نامحرم] سبب نزول بلا خواهد شد و دل‌ها را منحرف می‌سازد. پیوسته به زنان چشم دوختن نور دیده دل‌ها را خاموش می‌گرداند و همچنین با گوشه چشم [به زنان] نگاه کردن، از حيله‌ها و دام‌های شیطان است» (نوری، 1320ق، ج14، ص273، باب83، ح2؛ ابن شعبه حرانی، 1404ق، ص149). همچنین فرموده‌اند: «مَنْ فَآكَةَ امْرَأَةً لَا يَمْلِكُهَا [حَبَسَهُ اللَّهُ] بِكَلِّ كَلِمَةٍ كَلَّمَهَا فِي الدُّنْيَا أَلْفَ عَامٍ»، «هر کس با زن نامحرمی شوخی کند، برای هر کلمه که با او در دنیا گفته است، خداوند او را هزار سال زندانی می‌کند» (حر عاملی، 1033ق، ج20، ص198، باب106، ح25418).

یکی دیگر از لوازم ارتباط، دست دادن و مصافحه است. اسلام چنین عملی را بین دو نامحرم حرام و خلاف شرع می‌داند. رسول خدا(ص) در این باره می‌فرماید: «مَنْ صَافَحَ امْرَأَةً حَرَامًا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَغْلُوبًا ثُمَّ يَوْمَرُ بِهِ إِلَى النَّارِ»، «هر کس با زن نامحرمی دست دهد، روز قیامت زنجیر شده محسور می‌گردد. سپس امر می‌شود تا او را به آتش جهنم ببندازند». هرگونه تماس غیرشرعی با نامحرم حرام می‌باشد و خطرناک‌ترین چیزی است که حرمت‌ها را در هم می‌شکند (حر عاملی، 1033ق، ج20، ص198، باب106، ح25418).

همچنین در نقد حضور در مکان‌های فیزیکی نزدیک و خلوت، پیامبر(ص) فرمودند: «لا يخلون رجلٌ بامرأةٍ فما من رجلٍ خلأ بامرأةٍ كان الشَّيْطَانُ ثَالِثَهُمْ»، «نباید هیچ مردی با زن نامحرم خلوت کند، زیرا هیچ مردی با زن نامحرمی خلوت نمی‌کند، مگر اینکه شیطان سومین آنها است. تا آنها را آنگونه که می‌تواند وسوسه کند و به فساد برانگیزد» (تمیمی، 1385ق، ج2، ص214).

به طور کلی به عنوان عوامل بازدارنده‌ی روابط فرازنشویی می‌توان به نقش

مذهب و شناخت فرد در عدم فعال‌سازی مغزی فرد در تهییج به سوی روابط فرازناشویی اشاره کرد. همچنین روابط سازگار زناشویی در روابط بین فردی باعث افزایش رضایت فرد در روابط جنسی و عاطفی است. عدم اشتغال مکرر به اینترنت و فضاهای مجازی و عدم تردد و حضور در محیط‌های مختلط که به نوعی نیز خلوت باشد، به عنوان مانعی برای اقدام به روابط فرازناشویی به شمار می‌آید.

به دلیل استفاده از ابزارهای مختلف و جوامع متفاوت در انواع پژوهش‌ها و عدم هماهنگی در مقالات، نمی‌توان نتایج به دست آمده از هر مقاله را با مقاله دیگر به طور کامل مقایسه کرد. در مقالات انگلیسی نیز عدم توجه به استفاده از پرسشنامه‌های معتبر، مشهود است. در محدوده زمانی ده سال گذشته و تعداد اندکی مقاله به عوامل گرایش به خیانت پرداخته‌اند. البته متغیرهایی (مانند عدالت و برابری) هم که در برخی از این مقالات مطرح شده، دیدگاه‌های جدیدی می‌باشد که کمتر در مقالات فارسی به این موارد پرداخته شده است.

در بررسی بخش یافته‌های پژوهش مقالات مورد مطالعه (در ده سال اخیر)، باید گفت که مقالات مرتبط با علل و عوامل خیانت به ویژه در ایران و در چهار سال اخیر رشد چشمگیری داشته است، به طوری که اکثر مطالعات ده سال گذشته مربوط به درمان و مداخلات در زوجینی است که درگیر خیانت زناشویی شده‌اند و به نظر می‌رسد که لزوم پرداختن به عوامل زمینه‌ساز در بروز روابط فرازناشویی علی‌رغم اهمیت و ضرورت آن، فقط در سال‌های اخیر مورد توجه بیشتری بوده است. به نظر می‌رسد که بررسی عوامل زمینه‌ساز، می‌تواند در زمینه‌های مختلف، پیشگیری، آموزش و درمان و حتی در برنامه‌ریزی‌های کلان مؤثر باشد.

در مجموع می‌توان گفت، یافته‌های پژوهش حاضر از یک طرف لزوم دقت نظر و اهمیت مسائل فرازناشویی و دقت در حفظ زندگی زناشویی افراد و از سوی دیگر با شناسایی عوامل زمینه‌ساز و بازدارنده، اطلاعات و مقدمات کافی برای تدوین برنامه‌های درمانی و پیشگیرانه در زمینه خیانت زناشویی را فراهم می‌کند.

5. محدودیت‌های پژوهش

عدم دسترسی به تمامی پایگاه‌های اطلاعات علمی خارجی و یا بعضی از مقالات منتشر شده در ایران، از محدودیت‌های پژوهش حاضر است. در نتیجه پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده از پایگاه‌های معتبر علمی دیگر استفاده شود. همچنین انواع شیوه‌های درمان و یا توانبخشی خانواده‌های مبتلا به خیانت یا روابط فرازنشویی نیز مورد توجه پژوهش‌های آینده قرار گیرد.

با توجه به یافته‌های پژوهش می‌توان گفت که برنامه‌ریزی برای جلوگیری از خیانت و روابط فرازنشویی باید از سال‌های اولیه تربیت انجام شود تا دلبستگی ایمن در فرد شکل گیرد و سلامت روانی کودک که در شکل‌گیری شخصیت سالم فرد نقش دارد نیز باعث می‌شود که فرد از صفات ثابت و سالم شخصیتی برخوردار باشد که خود یکی از زمینه‌های اصلی بروز خیانت می‌باشد. همچنین در سال‌های کودکی و نوجوانی شکل دادن خودکنترلی در فرد که باز هم یکی از زمینه‌های تربیتی است نیز در این مساله نقش اساسی دارد.

علاوه بر موارد فوق لزوم برنامه‌ریزی‌های کلان جامعه در سطح فرهنگی-اجتماعی و اقتصادی نیز می‌تواند در کنترل بیرونی فرد نقش مهمی ایفا کند. در مجموع می‌توان گفت که برنامه‌ریزی در سطوح مختلف اجتماعی، خانوادگی و آموزشی در کودک، نوجوان و جوانان در سن ازدواج و یا حتی سال‌های مختلف ازدواج نیز می‌تواند در مدیریت خیانت و روابط فرازنشویی دخیل باشد.

منابع

1. ابن بابویه، ابوجعفر محمد بن علی (1378ق). *عیون اخبارالرضا(ع)*. محقق و مصحح مهدی لاجوردی. تهران: نشر جهان، ج2.
  2. ابن شعبه حرّانی، ابو محمد (1404ق). *تحف العقول*. قم: انتشارات جامعه مدرسین.
  3. اسکندری نسب، ریحانه؛ اندیشمند، ویدا (2016). *مقایسه حل مساله، تعهد و آمیختگی عاطفی زوجین*
- دارای روابط فرازنشویی و فاقد روابط فرازنشویی. در: سومین کنفرانس جهانی علوم روان‌شناختی و آموزشی.
4. بشرپور، سجاد؛ میری، میرنادر (1397). نقش واسطه‌ای بی‌اشتیاقی اخلاقی در رابطه بین صفات تاریک شخصیت و استعداد خیانت زناشویی. *روانشناسی*، 3 (22)، ص271-286.

5. پیکانین، راضیه؛ فرهادی، هادی (1396). بررسی اعتیاد به اینترنت، میزان استفاده از پیام‌رسان‌های آنلاین و خیانت‌های اینترنتی به عنوان پیش‌آیند طلاق در زوج‌های در آستانه طلاق و مطلقه شهر اصفهان. *پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری*، سال 7، 1 (12)، ص 80-89.
6. تمیمی، نعمان بن محمد (1385ق). *دعائم الاسلام*. مصر: دارالمعارف، مصر، ج 2.
7. جوادی، سولماز؛ زینالی، علی (1397). آمادگی برای خیانت زناشویی: نقش شیوه‌های تربیتی والدین و سبک‌های دل بستگی. *خانواده‌پژوهی*، سال 14، شماره 56، ص 533-548.
8. چوپانی، موسی؛ سهرابی‌فرد، محمدمهدی؛ محمدی، فاروق؛ اسماعیلی، نوشین؛ صمدی‌فرد، آذر (1398). ادراک مردان بی‌وفا (خیانت) از علل و عوامل بازدارنده از روابط فرازناشویی: یک مطالعه کیفی. *پژوهش‌های مشاوره*، جلد 18، شماره 69، ص 79-105.
9. حبیبی عسگرآباد، مجتبی؛ حاجی حیدری، زهرا (1394). علل خیانت زناشویی از دیدگاه زوجین مراجعه‌کننده به دادگاه خانواده: یک مطالعه کیفی. *خانواده‌پژوهی*، 2 (42)، ص 165-186.
10. حر عاملی، محمد بن حسن (1033ق). *وسائل الشیعه*. قم: موسسه آل البیت، ج 20.
11. حمیدی، امید؛ احمدی، سرور؛ ویسانی، مختار (1393). *بررسی عوامل مؤثر بر شکل‌گیری خیانت زناشویی: یک مطالعه‌ی دلفی*. در: همایش منطقه‌ای آسیب‌شناسی پدیده طلاق. سقز: دانشگاه آزاد اسلامی واحد سقز، ص 1-9.
12. خرم‌آبادی، راضیه؛ سپهری شاملو، زهره؛ صالحی فرددی، جوادی؛ بیگدلی، ایمان الله (1397). *مدل ساختاری کارکردهای اجرایی و روابط فرازناشویی با بررسی نقش میانجی. روان‌شناسی شناختی*، 1 (6)، ص 46-57.
13. خیاط، ابراهیم؛ عطاری، یوسف‌علی؛ کرابی، امین (1397). پیش‌بینی گرایش به خیانت براساس ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های دل بستگی در افراد متأهل، *پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی*، شماره 31، ص 87-102.
14. خیاط، ابراهیم؛ عطاری، یوسف‌علی؛ کرابی، امین (1397). رابطه بین سبک‌های دل بستگی و طرح‌واره‌های ناسازگار با گرایش به خیانت: نقش تعدیل‌گر تعهد مذهبی. *تحقیقات علوم رفتاری*، 6 (4)، ص 440-452.
15. درتاج، فریبا؛ رجبیان دهریزه، مریم؛ فتح‌اللهی، فیروزه؛ درتاج، فتانه (1397). رابطه میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با احساس تنهایی و خیانت زناشویی در دانشجویان. *روان‌شناسی تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی*، 13 (47)، ص 119-140.
16. شرف‌الدین، سیدحسین؛ صالحی‌زاده، عبدالهادی (1395). زمینه‌های روابط فرازناشویی در ایران؛ مطالعه موردی شهر تهران. *معرفت فرهنگی اجتماعی*، 3 (27)، ص 117-138.

17. شعیری، محمد بن محمد (بی‌تا). *جامع الاخبار*. نجف: مطبعه الحیدریه.
18. صمدی کاشانی، سحر؛ پورقناد، محدثه؛ زمانی زارچی، محمدصادق (1398). خیانت زناشویی: کاوشی در دیدگاه‌ها، عوامل و پیامدها. *روانشناسی*، 4 (37)، ص 165-176.
19. عنایت‌غلامپور، منیره؛ عبدالله‌زاده، حسن؛ امیرشاهی، مهربانو؛ ثناگو، اکرم (1396). ارتباط ویژگی‌های شخصیتی، الگوهای ناسازگار اولیه، خوشبینی و بدبینی با توجه خیانت زناشویی در افراد متأهل. *روانپرستاری*، 3 (5)، ص 8-16.
20. قاسمی، بهزاد؛ رنجیر سودجانی، یوسف؛ شریفی، کبیر (1396). نقش عملکرد جنسی و تجربه شکست عاطفی در گرایش زوجین به روابط فرازناشویی. *روانشناسی*، 1 (18)، ص 45-71.
21. کاوه، سعید (۱۳۸۳). *روانشناسی بی‌وفایی و خیانت*. تهران: انتشارات هنرسرای اندیشه.
22. کریمی، جهانگیر؛ زکی‌بی، علی؛ محمدی، امید؛ حق‌شناس، شریفه (1394). نقش عوامل روانی و اجتماعی در پیش‌بینی نگرش به روابط خارج از چهارچوب زناشویی در زنان متأهل و ارائه یک مدل براساس عوامل مرتبط. *مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان*، 3 (13)، ص 129-152.
23. کریمپور وظیفه‌خورانی، علیرضا و همکاران (1396). مقایسه سیستم‌های مغزی رفتاری در زوجین درگیر در خیانت زناشویی و زوجین عادی در شهرهای تبریز، تهران و کرج. *تصویر سلامت*، 2 (8)، ص 97-103.
24. گلسر، ویلیام؛ گلسر، کارلین (1390). *ازدواج بدون شکست*. ترجمه خوش‌نیت نیکو، سمیه و برارنده، هدی. مشهد: فرا انگیزش.
25. مدرسی، فریبا؛ زاهدیان، سید حسین؛ هاشمی محمدآباد، نذیر (1393). میزان سازگاری زناشویی و کیفیت عشق در متقاضیان طلاق دارای سابقه خیانت زناشویی و فاقد سابقه خیانت زناشویی. *ارمغان دانش*، 1 (19)، ص 78-90.
26. نوری، حسین بن محمدتقی (۱۳۲۰ق). *مستدرک الوسائل*. قم: موسسه آل‌البیت (ع)، ج 14.
27. یوسفی، ناصر؛ کریمی‌پور، بنت‌الهدی؛ امانی، احمد (1395). بررسی مدل باورهای مذهبی، سبک‌های حل تعارض و تعهد زناشویی با نگرش نسبت به خیانت زناشویی. *مشاوره کاربردی*، 6 (1)، ص 47-64.
28. Atwood, J.D. & Seifer, M. (1997). Extramarital affairs and constructed meanings: A social Constructionist therapeutic approach. *American Journal of Family Therapy*, 25 (1), P.55-74.
29. Brewer, G.; Abell, L. (2015). Machiavellianism & sexual behavior: Motivations, deception & infidelity. *Personality & Individual Differences*, 74 (2), P.186-191.
30. Brewer, G.; Hunt, D.; James, G. & Abell, L. (2015). Dark Triad traits, infidelity and romantic revenge. *Personality & Individual Differences*, 83 (1), P.122-127.

31. Brown, E.M. (2001). **Patterns of infidelity and their treatment**. New York: Psychology Press
32. Eindor, T.; Perrypaldi, A.; Hirschberger, G.; Birnbaum, G.E. & Deutsch, D. (2015). Coping with mate poaching: Gender differences in detection of infidelity-related threats. *Evolution & Human Behavior*, 36 (1), P.17-24.
33. Fisher, A.D.; Corona, C.; Bandini, E.; Mannucci, E.; Lotti, F. & Boddi, V. (2009). Psychobiological correlates of extramarital affairs and differences between stable and occasional infidelity among men with sexual dysfunctions. *Journal of Sexual Medicine*, 6, P.866-875.
34. Fricker, J. (2013). **Predicting Infidelity: The Role of Attachment Styles, Love styles, and the Investment Model**. Phd. Thesis. Hawthorn, Australia: Swinburne University of Technology.
35. Glass, S.P. & Wright, T.L. (1997). **Reconstructing marriages after the trauma of infidelity**. In: W.K. Halford & H.J. Markman (Eds). Clinical hand book of marriage and couples in interventions (P.471-507). Chichester: Wiley.
36. Glass, S.P. & Wright, T.L. (2010). Justifications for extramarital relationships: The association between attitudes, behaviors, and gender. *Journal of Sex Research*, 29 (3), P. 361-387.
37. Glass, S.P. & Wright, T.L. (2011). Sex differences in type of extramarital involvement and marital dissatisfaction. *Sex Roles Article*, 12 (3).
38. Hertlein, K.M. & Weeks, G.R. (2007). Two roads diverging in a wood: The current state of infidelity research and treatment. *Journal of Couple*, 12 (4), P.101-117.
39. Hertlein, K.M.; Wetchler, J.L. & Piercy, F.P. (2005). Infidelity: An overview. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 4 (2-3), P. 5-16.
40. Jenkins, Q.T. (2015). **Husband's response infidelity**. PHD thesis. University of Kentucky, Kentucky.
41. Labrecque, L.T., & Whisman, M.A. (2017). Attitudes toward and prevalence of extramarital sex & descriptions of extramarital partners in the 21st century. *Journal of Family Psychology*, 31 (7), P. 952-957.
42. Mark, K.P.; Janssen, E. & Milhausen, R.R. (2011). Infidelity in heterosexual couples: demographic, interpersonal, & personality-related predictors of extra dyadic sex. *Archives of Sexual Behavior*, 40 (5), P.971-982.
43. Massar, K.; Buunk, A.P. (2019). Expecting and Competing? Jealous Responses Among Pregnant and Nonpregnant Women. *Evolutionary Psychology*, 17 (1), P. 147-155.
44. Momeni Javid, M., Naderi Nobanehjani, Z. (2013). Extramarital Relationship, Tehran: Shabahang of the Family, Procedia- social and Behavioral Sciences; 106: 1462-9.
45. Shafiee, Z. & Etemadi, O. (2018). Predicting desire to betrayal based on romance jealous and sensation seeking in married women. *Journal of Fundamentals of Mental Health*, 20

- (2), P.121-30.
46. Singh, Krishna; Walton, Bonnie; Williams, Sherwood (2011). Extramarital sexual permissiveness: Conditions and contingencies. *Journal of Marriage and Family*, 38 (4), P.112-132. Available in: <https://www.jstor.org/stable/i214950>.
47. Staples, J. (2012). **Couple Process of healing from while in therapy**. PHD thesis. University of Nevada, Reno.
48. Thompson, A.P. (2010). Extramarital sex: A review of the research literature. *The Journal of Sex Research*, Vol.19, No.1, P.1-22.
49. Tsapelas, I.; Fisher, H.E. & Aron, A. (2010). **Infidelity: when, where, why**. New York: Routledge.
50. Whisman, M.A.; Gordon, K.C. & Chatav, Y. (2007). Predicting sexual infidelity in a population-based sample of married individuals. *Journal of Family Psychology*, 21 (2), P.320-327.
51. Wiederman, M.W. & Allgeier, E.R. (2011). Expectations and attributions regarding extramarital sex among young married individuals. *journal of psychology and Human Sexuality*, 8 (1), P.3-21.
52. Yenieri, Z. & Kkdemir, D. (2006). University Students perceptions of, and Explanations for Infidelity: The Development of the Infidelity Questionnaire (INFQ). *Sos Behav Pers*, 34(60), P.639-50.
53. Zare, B. (2011). **Review of study on infidelity. International conference on advanced management science**. Singapore: IACSIT Press.
54. Zengel, B.; Edlund, E.J. & Sagrin, J.B. (2013). Sex differences in jealousy in response to infidelity: evaluation of demographic moderators in a national random sample. *Personality & Individual Differences*, 54 (1), P.47-51.
55. Zineldin, M. (2019). TCS to blame: the impact of divorce on physical and mental health. *International Journal of preventive medicine*, 12 (10), P.141.

استناد به این مقاله

توکلی، سوده؛ فتحی آشتیانی، علی (1399). بررسی عوامل مؤثر در روی آوردن یکی از زوجین به روابط فرازناشویی (خیانت): مرور سیستماتیک. *دین و خانواده*، دوره اول، شماره 2، ص 105-134.